

Meister ja Margarita

150. hooaeg

24. juunil 1870 mängiti Tartus Vanemuise seltsi majas esmakordselt Lydia Koidula näidendit „Saaremaa onupoeg”. Seda kuupäeva loetakse Eesti rahvusliku teatri alguseks. Hooajal 2019/20 tähistab kogu Eesti teater oma 150. sünnipäeva.

Meister ja Margarita

SÕNALISTANTSULINE TRAGIKOMÖÖDIA
MIHHAIL BULGAKOVI ROMAANI PÕHJAL

LAVASTAJA-DRAMATURG, HELIKUJUNDAJA KATRIN PÄRN
LAVASTAJA-KOREOGRAAF, HELI- JA VIDEOKUJUNDAJA JANEK SAVOLAINEN

KUNSTNIK LIINA UNT (ENDLA TEATER)

VALGUSKUJUNDAJA IMBI MÄLK

VIDEOKUNSTNIK ARGO VALDMAA (ENDLA TEATER)

REPETIITOR RUFINA NOOR

INSPIITSIENT MAARJA LIBA

TULEKILD ILUTULESTIKUD OÜ

ERILINE TÄNU ALAIN DIVOUX

ESIETENDUS 7.03.2015 VANEMUISE VÄIKESES MAJAS

Osatäitjad

Meister

Helgur Rosenthal

Margarita Nikolajevna

Maria Engel

Professor Woland

Jüri Lumiste

Hella,
narsaaninaine,
välktelegrammi-neiu,
lohutav naine,
vahutav naine,
südametu suitsetaja,
hulluarst,
ahastuses naine
Ragne Pekarev

Kass Peemot

Katrin Pärn

Korovjev,
Azazello,
Afranius

Janek Joost

Mihhail Aleksandrovitš Berlioz (MASSOLIT'i juhatuseseimees),
doktor Stravinski (närvikliiniku arst),
Pontius Pilatus (Juudamaa prokuraator),
Varieteeteatri konferansjee

Aivar Kallaste

Ješua Ha-Notsri,
hulluarst

Matthew James Jordan

Marcus Rotitapja (tsentuurio),
Ivan Saveljevitsš Varenuha (Varieteeteatri administraator, vampiir)

Benjamin Kyprianos

Stjopa Lihhodejev (Varieteeteatri direktor),
vares (autojuht)

George Willé-Williams

Nikanor Ivanovitš Bossoi (korterühistu esimees),
Aloizi Mogarõtš (pealekaebaja),
Juudas

Silas Stubbs

Rimski (Varieteeteatri finantsdirektor),
naaber Nikolai Ivanovitš (orikas)

Anton Iakovlev

Arkadi Apollonovitš Semplejarov (mees röödult),
Maksimilian Andrejevitsš Poplavski (Berliozide tädimees Kiievist),
faun,
hulluarst

Gus Upchurch

Ivan Nikolajevitsš Bezdomnõi (poeet),
Leevi Matteus

Janek Savolainen

Bossoi naine

Julia Kaškovskaja

Frieda, naine röödul

Janika Suurmets

Natalja Prokofjevna (koduabiline)

Raminta Rudžionytė-Jordan

Niza, hulluarst

Merilin Mutli

Prohhor Petrovitš (tühi ülikond),
hulluarst,

trammijuht (kommunistlik noor)

Georgia Tony Hyrkäs

Rahvas tänaval (sonidega moskvalased),
rahvas teatris,
rahvas Gribojedovi peol,
MASSOLIT'i literaadid (12 „apostlit“),
Berliozide matuserong,
NKVD-lased,
rahvas Jeršalaimis,
rahvas Saatana suurel ballil

Kogu trupp

LÄBI AEGADE ON SAATANA BALLIL OSALENUD:

Janek Savolainen (7.02.1978) lõpetas Tallinna Pedagoogikaülikooli koreograafina, alates aastast 2000 Vanemuise teatri balletiartist ja koreograaf-lavastaja. Lisaks tantsulavastustele osalenud ooperi-, opereti-, muusikali- ja sõnalavastustes, teinud liikumisi draamalavastustele. Lavastused Vanemuises: „Bamby“ (2001), „This is a small step for a man...“ (2003), „Nixon“ (2006), „Vanamees ja meri“ (2010), „Kunksmoorimäng“ (2012), „Meister ja Margarita“ (2015), „Naksitrallid“ (2017), „Klaabu“ (2019), „Teravmeelne hidalgo don Quijote La Manchast“ (2019).

Katrin Pärn (20.05.1977) on lõpetanud EMTA Lavakunstikooli 2000 ja magistriõppe 2008, täiendanud end *Universität der Künste's* Berliinis ja *Mission Bay Highschool's* USAs. Olnud Vanemuise teatri näitleja, praegu vabakutseline näitleja Tartu Uues Teatris. Stsenarist, lavastaja, koreograaf, mänginud seriaalides ja filmides, kirjutanud luuletusi, tõlkinud ja kirjutanud laulutekste. Nomineeritud Eesti Teatriliidu aasta-preemia *Parim naisnäitleja* 2010

Liina Unt (17.02.1977) on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia ja kaitsnud 2012 Soomes Aalto ülikoolis doktorikraadi. Tema käe all on valminud üle 40 lavakujunduse erinevates teatrites. Aastast 2014 töötab Endla teatri peakunstnikuna. Avaldab aeg-ajalt artikleid teatrikujundusest ja esteetikast, õpetab erinevates kõrgkoolides.

Meister ja Margarita on väga mitmekihiline ja keeruline teos. Seal on lisaks ilmsele palju salajasi ja hoomamatuid käike ja koridore. Varjatud sümboloid, selgeid viiteid ja kummastavaid sidemeid. Otseseid ja kaudseid paralleele. Sellest kirjutada sünopsist või sisukokkuvõtet tundub peaaegu võimatu. Vähemalt ei muudaks see midagi selgemaks. Igäühel on oma vastuvõturetseptid, mis aitavad temani tuua täpselt selle, mis just talle vajalik on või erutav tundub. Või siis ei aita.

Me oleme selle pisut keerulisemaks teinud - või hoopis lihtsamaks? - sest me oleme - püüdes edasi anda Bulgakovi maalitud piltide grotesksust ja vallatust - eksperimendina seganud tantsu ja sõna sel moel, mis nõuab vaatajalt pidevat ümberkohanemist. Abstraktset mõtlemist, huumorimeelt ja ümberkohanemist. Tõlkimisaparaat seletamaks sõna, on inimesel teistsugune, kui see, millega seletatakse liikumist. Või pilti või heli. Tundub huvitav, kas selline viis muudab niigi keerulise materjali veel segasemaks või hoopis haarab kõik meeled töösse ja avab kanalid, mille kaudu on äkki maagilisel moel „selle oopuse peajoon läbinisti selge“.

Ühesõnaga. Ühel päeval tuleb Moskvasse saatan. Õigupoolest võib ta tulla kuhu iganes. Sinna hoopis kaugesse ja unustatud riiki. Siia. Ta leiab eest maa ja rahva, kes ei usu muud, kui inimlikku jõudu. Ja kuna tegu on inimestega, siis võib see tõesti juhtuda millal iganes, kus iganes, sest - nagu ütleb saatan vaadates moskvalasi – „nad on kõigest tavalised, tavalised inimesed“. Inimesed on ikka ühesugused. Igal pool. Moskvas, Jeruusalemmas, Tartus, Salzburgis... See on ka põhjus, miks see romaan kunagi ei vanane. Ei muutu kohatuks. Miks tasub seda lugedes mõelda ka enda peale. Siin on Meister, keda on taga kiusatud ja ära tõugatud, sest ta kirjutab raamatu valel ja ebamugaval teemal. Naine, kes armastab kirjanikku ja tema romaani, kelle armastus muudab nende mõlema elu. Võimuorganid, kes jälitavad, kuulavad üle ja arreteerivad. Ja siin on palju tavalisi inimesi oma tavaliste tegemistega. On pealekaebajaid, reetureid, valetajaid, seaduskuulekaid kodanikke, häid inimesi, halastavaid inimesi, kelme, kiibitsejaid, hedoniste, nahahoidjaid ja argpükse. Ning saatana kaaskond, kes kiusab ja narrib tavalisi inimesi ja aitab neid, kes on julged, kes julgevad armastada ja oma armastuse pärast kannatada ja võidelda.

Katrin Pärn, dramaturg ja lavastaja

Mihhail Bulgakov

/.../ Aus olla ei ole üldse kuigi lihtne, aga noil aegadel oli „ausus“ seotud riskiga langeda põlu alla ja koguni kaotada elu. Bulgakov ei astunud kirjanike puhul enamasti tavalisele primitiivse, teenistusvalmis realismi teele, ei öelnud riigis toimuvate sündmustega seoses lahti oma seisukohtadest ja kujutelmadest. Kirjaniku põhimõttekindlust olid sunnitud lugupidavalt tunnistama ka tema võimul olevad oponendid, kelle arvamust väljendas Aleksander Fadejev kirjas Jelena Bulgakovale 15. märtsil 1940: „...mulle oli kohe selge, et on tegemist hämmastavalt andeka, siseemiselt ausa ja põhimõttekindla ning väga targa inimesega...Nii poliitika- kui ka kirjandusinimesed teavad, et ta on inimene, kes ei koormanud end ei loomingus ega ka elus poliitilise valega, et tema tee oli siiras ja orgaaniline...Oleks olnud halvem, kui ta oleks olnud võlts...“

Jah, Venemaale kõige kriitilisematel ajajärkudel valis Bulgakov alati vabatahtlikult ülimalt raske ja ohtliku elutee. Nii oli see üliõpilasaastail, kui ta avaldas soovi võtta Venemaa mereväe koosseisus osa lahingutegevusest. Nii oli ka veidi hiljem, kui ta läks vabatahtlikult arstina rindele. Ja ka siis, kui ta omal tahtel kaitses Kiievit petljuralaste vastu ja kui ta võttis Vabatahtliku armee koosseisus osa lahingutest bolševikega. Ja ka siis, kui ta pärast vaevarikkaid mõtisklusi ja kahtlusi (1921. aastal) otsustas siiski kodumaalt mitte lahkuda ning jäi ikestatud Venemaale, mõistes väga hästi kõiki raskusi, mis teda ees ootavad. Lõpuks ka siis, kui ta valis kirjaniku elukutse, eeldades, et sel alal suudab ta nii realiseerida oma sünnipärase ande kuid ka – jällegi – teenida oma isamaad.

/.../ Bulgakovil oli veel üks hämmastav omadus, tal oli võime mõista toimuvate sündmuste olemust ja aimata ette lähitulevikku. Äärmiselt harva eksis ta ka oma hinnangutes inimeste kohta. Kuid need haruldased omadused ei toonud talle rõõmu, vaid hoopis kurbust ja kannatusi. „Ma olen püüdnud oma kirjanikuülesannet uskumatult rasketest tingimustest hoolimata täita nagu kord ja kohus,“ kirjutab Bulgakov vend Nikolaile 21. veebruaril 1930. Ja veidi hiljem andis ta „Kirjas NSV Liidu Valitsusele“ avalikult teada: „Katseid kirjutada kommunistlikku näidendit ei ole ma üldse teinud, teades juba ette, et selline näidend mul ei õnnestu.“ Antud juhul sai Bulgakov väga hästi aru, et mängus oli lausa tema elu, kuid ta ei saanud üle astuda joonest, millest teisel pool olid tema meelest häbi ja autus.

/.../ Bulgakovi ja Stalini vahel käis aastatepikkune, pidev ja ülimalt psühholoogiline võitlus. Kusjuures kumbki pool mõistis väga hästi, et vaenlane ei ole kergete killast. Muidugi oli see võitlus ebavõrdne: peaaegu kõik situatsiooni juhtimise vahendid olid Stalini käes. Kuid kõlbluse seisukohalt oli eelisolukorras kahtlemata kirjanik.

Praegu räägitakse sageli „Stalini erilisest suhtumisest“ Bulgakovisse. Selle üle arutledes tasuks pöörata tähelepanu kolmele väga tähtsale asjaolule.

Esiteks jättis Stalin kirjaniku ellu. See kõlab võib-olla mõnevõrra üllatavalt, kuid türanni piiramatut võimutäiust, absoluutset seadusetust ja ennekuulmatu verejanu tingimustes on avaliku, sealjuures veel loominguliselt aktiivse ja alistumatu vaenlase ellujätmine täiesti erakordne nähtus.

Teiseks oskas Stalin vääriliselt hinnata Bulgakovi annet /.../ juht mõistis, tunnetas kirjaniku võimsat loomepotentsiaali, tema erilist, silmapaistvat andekust.

Kolmandaks tahtis Stalin Bulgakovi annet oma eesmärkidel ära kasutada, et siis kirjanikku täielikult „sotsialismi“ hüvanguks „ümber kujundada“.

/.../ 2. oktoobril 1937. aastal kirjutab Bulgakov enda talumatust olukorrast oma sõbrale Boriss Assafjevile: „Praegu istun ja otsin väljapääsu, mingit väljapääsu mul nähtavasti ei ole...Viimase seitsme aasta jooksul olen ma kirjutanud kuusteist eri žanrides teost ja kõiki neid on tabanud hukk. Selline olukord on kujuteldamatu, meil kodus valitseb täielik lootusetus ja äng.“

/.../ Mihhail Afanasjevits ja Jelena Sergejevna pidasid päevikut vägagi rasketel aastatel, mil ettevaatlikud inimesed püüdsid toimuvaid sündmusi ja seda enam oma eraelu üldse mitte dokumenteerida. /.../ Aastaid ei olnud Bulgakovi päevikutest mitte midagi teada. Oletati vaid, et tõenäoliselt on jälitusorganite materjalides nende „jalg“ säilinud. Alles 1989. aastal teatati „sentsatsioonilisest“ leiust („leide“ pudenes KGB arhiividest): Venemaa Riikliku Kirjanduse ja Kunsti Arhiivi oli üle antud kirjaniku päeviku masinakirjas koopia. /.../ Bulgakovi päevikutel on selgelt väljendatud poliitiline iseloom. Teda huvitasid kõik tähtsamad sündmused, mis tema arvates võisid mõjutada poliitilisi protsesse Venemaal. Bulgakovi hinnang ühele või teisele sündmusele on täpne, argumenteeritud ja mõnel juhul peaaegu prohvetlik. Bulgakov huvitus kõigist tähelepanuväärsetest ja realselt olulistest sündmustest nende poliitilisest värvingust hoolimata ning pani need kirja. /.../ Jelena Sergejevna Bulgakova päevik on hoopis teist laadi dokument: ta on sinna hoole ja armastusega kogunud selle inimese sõnad, mõtted ja teod, kellele ta pühendas oma elu nagu tõeline Margarita oma Meistrile. /.../ Valdav osa üleskirjutustest on seotud Bulgakoviga, nii mõnigi kord pani ta lihtsalt kirja, mehe ütlusi, mõtteavaldusi, kellegagi peetud vestlusi jms. Ta ei varjanudki seda, milline on tema osa Bulgakovi elus. /.../ Tema päevikut lugedes äratav kõigepealt tähelepanu see, et tema ja Bulgakovi vahel ei olnud kogu nende abielu kestel ainsatki tüli. Seda on peaaegu võimatu uskuda, eriti veel, kui võtta arvesse, et Bulgakovi elu (ja selle peegeldusena Jelena Sergejevna elu) oli nii mõnigi kord mitte ainult ränk, vaid lausa talumatu.

Jelena Sergejevna teenetest kirjaniku arhiivi säilitamisel on palju räägitud. /.../ Väga vähe on seni räägitud sellest, kuidas ta püüdis läbi murda bürokraatia müürist, et avaldada Bulgakovi loominguulist pärandit, tema tohutust tööst tekstide ettevalmistamisel ja avaldamisel, kui selleks avanes võimalus. Juba üksi see, et ta viis lõpule töö „Meistri ja Margarita“ käsikirja kallal ja avaldas romaani 1960ndatel aastatel (kirjaniku sõber ja biograaf P. S. Popov ennustas 1940. aastal, et romaani ei avaldata varem kui saja aasta pärast!), annab tunnistust tema erakordsest võimekusest ja tohutust tahtest saavutada püstitatud eesmärk.

Jelena Sergejevna avaldas suurema osa kirjaniku loomepärandist. Ta oleks teinud veelgi rohkem,

kui oleks suutnud Glavliti tõketest läbi murda, aga paraku...Kirjas Nikolai Afanasjevits Bulgakovile (7. septembril 1962) on ta öelnud: „...ma teen kõik, mis minu võimuses, et ei kaoks ainumaski tema kirjutatud rida, et tema erakordne isiksus ei jääks tundmatuks...See on minu elu eesmärk ja mõte. Ma lubasin talle enne surma palju ja ma usun, et ma täidan kõik...“

Oma ebatavalisest armastusest Margarita vastu on kirjanik jutustanud oma loojanguromaanis. Igapäevaelus hoidus ta tunnetest rääkimast. Kuid tema palavat tunnet Jelena Sergejevna vastu kiirgab tema kirjadest naisele. Jelena Sergejevna ei varjanud kunagi oma tundeid Bulgakovi vastu, kuid kõige kaunimad sõnad oma fantastilise armastuse kohta on ta öelnud märksa hiljem, 1950ndatel aastatel. Siin nad on: "Kõigest hoolimata, sellest hoolimata, et oli süngeid, täiesti kohutavaid hetki, mitte ängi, vaid lausa õudust nurjunud kirjandusliku elu pärast – ja ometi, kui te ütlete mulle, et meie, minu elu oli traagiline, siis ma vastan teile: ei olnud! Mitte ühtki sekundit! See oli kõige helgem elu, mida endale üldse tahta võib, kõige õnnelikum. Õnnelikumat naist, kui mina siis olin, ei ole olnud..."

Katkendid Viktor Lossevi eessõnast Mihhail Bulgakovi ja Jelena Bulgakova „Meistri ja Margarita päevikule“ Vene keelest tõlkinud Jüri Ojamaa. Kirjastus Tänapäev, 2003

„Meistri ja Margarita päevik“ on raamat kahekümnenda sajandi ühe kõige mõistatuslikuma vene kirjaniku elust ja loomingust. Need on Mihhail Bulgakovi enda ning tema sõbratari, muusa ja kaitseingli Jelena Bulgakova päevikud ja kirjad.

Romaan „Meister Ja Margarita“

„Meistri ja Margarita“ tsenseeritud versioon avaldati 1967. aastal ajakirjas „Moskva“. Ilmumata jäi ligikaudu 12% käsikirjast ning ilmunus esines muudatusi. Esimene kõikidel käsikirjadel põhinev trükk ilmus Venemaal 1989. aastal, 49 aastat pärast Bulgakovi surma. Tulemus oli plahvatuslik. Maa, kus evangeelium tähendas midagi keelatud, kus sõna „jumal“ juba mitukümmend aastat kirjutati väikese tähega, sai äkitselt teose, kus kirjanik oli sisemiselt vaba.

„Meister ja Margarita“ on vene kirjanduses ülimalt novaatorlik ja unikaalne romaan, seetõttu pole ta ka lihtsalt mõistetav. Fantastika ja realism, müüt ja ajalooline tõepärasus, teosofia ja demonism, romantika ja klounaad – Bulgakovi romaanis on koos peaaegu kõik. „Meistrit ja Margaritat“ on nimetatud sümbolistlikuks ja neoromantiliseks, samuti postrealistlikuks, modernistlikuks, avangardistlikuks, aga ka psühholoogiliseks romaaniks fantastika raamistuses.

Mitmetasandilises romaanis on kujutatud kolme maailma – oma kaasaega 1920.-30. aastate Moskvas, Jeruusalemma (romaanis Jeršalaim) ning igavikulist teispoolst.

Kõik tasandid on omavahel ühendatud Wolandi (saatana) kaudu. Igas maailmas on oma ajaskaala. Teispoolstes on aeg igavene ja muutumatu, Jeršalaimis valitseb minevik, Moskvas olevik. Müsteerium, mis toimub Jeršalaimis, toimib romaanis nagu tekst tekstis. Sellel on kirjanduse tinglikkuses teine autor – Meister. Just tema on paralleeliks Ješuale kaasaegses Moskvas. Jeršalaim on ilmselt paralleel Moskvale ja Bulgakov, kelle romaan on läbinisti mäng, toonitab seda mitmekordselt. Tegevus Moskvas ja Jeršalaimis toimub samadel päevadel. See tähendab kannatusnädala, ehk Suure Nädala jooksul. /.../ Suurel Reedel korraldab Saatan balli ja koos oma kaaskonna ning Meistri ja Margaritaga lendab ta ära laupäeval. On ilmne, et Ješua ja Meister on paralleelsed tegelased, Leevi Matteus on paralleelne Ivan Bezdomnõiga, kes nimetab end Meistri õpilaseks, aga Wolandi paralleel on näiteks salaluure ülem Jeršalaimis – Afranius. Nii ühel kui ka teisel on kokkulangevus romaaniga motoga, mis on võetud Goethe „Faustist“:

„Ma olen osa jõust, kes kõikjal tõstab pead
ja kurja kavatseb,
kuid korda saadab head“

Mõlemad teevad just head, kuigi on kurjad inimesed. Bulgakov paneb Afraniuse sihikindlalt selliste inimeste hulka, kes talle ilmselgelt meeldivad.

Romaanis on ainult üks üksik tegelane. See on Margarita.

Mida teeb Woland Moskvas?

Paralleeli saab tuua Soodoma ja Gomorra looga, kus Aabraham küsib Jehoovalt: „Kas tahad tõesti hävitada õige ühes õelaga?“ Lugu lõpeb sellega, et inglid päästavad ainsad õiged, kelle nad leiavad – Loti ja tema tütreid.

Võib-olla see ongi põhjus, miks Woland on Moskvas, ta ei tulnud sinna juhuslikult, vaid võtab Moskvast kaasa kaks õiget inimest – Meistri ja Margarita. Woland taastab status quo, Meister ja Margarita on lõpuks jälle samas keldris, kus nad olid õnnelikud. Meister muidugi tajub, et see ei ole igaveseks. Igavene kodu, varjupaik – nii nimetati Juudamaal kalmistut.

Romaani autor otsib vastust küsimusele – mis saab temast pärast surma?

Autor kasutab palju arhetüüpe ja annab tekstis alati ka arhetüübi madaldatud variandi. Kirjanik mängib kogu aeg – ta annab oma vastastele põhjust hüüda, et tegu on kristlusevaenuliku romaaniga, ta annab oma pooldajatele põhjuse hüüda, et tegu on uue testamendiga. Ja selleks, et nii ühtedel kui teistel leiduks hüüdmise võimalus, peidab ta romaaniga Piibli eeskujul teatud käsud – romaanis küll veidi vähem kui kümme –, mis on esitatud evangeeliumile sarnasel kujul.

Ješua: „Tõtt rääkida on meeldiv ja kerge.“

„Argus on kõige suurem pahe.“

Woland: „Ärge kunagi midagi kartke.“

„Ärge kunagi ega midagi paluge. Ei kunagi, ei midagi. Ja eriti neilt, kes on teist tugevamad. Nad tulevad ise pakkuma ja annavad kõik.“ (Selle viimasega on Bulgakov muidugi väga ironiline.)

„Ärge eales laskuge kõnelusse tundmatutega.“

„Kõik läheb nii, nagu on õige. Selle peal püsib maailm.“

„See, kes armastab, peab jagama selle saatust, keda ta armastab.“

„Käsikirjad ei põle.“

Vaatamata ärritavaid erimeelsusi tekitanud olemusele, on Bulgakovi romaan jätkuvalt elav teos ja tõenäoliselt jääbki selleks.

Katkendid saatest Ööülikool 2001, lektor Irina Belobrovtsjeva

Teatrijuht Kristiina Alliksaar

Muusikajuht Paul Mägi

Balletijuht Mare Tommingas

Draamajuht Tiit Palu

Lavastusala juht Rait Randoja

Lavatehniline meeskond Kaupo Jalas, Taivo Pöder, Urmas Poom, Tanel Pärna, Jüri Urbel

Dekoratsiooniala Aarne Hansalu, Marika Raudam, Mait Sarap, Ain Austa, Terje Kiho, Innari Toome, Andres Lindok, Leenamari Pirn, Sirje Kolpakova, Aleksandr Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Arvo Lipping, Katrin Nigumann, Tarvo Vassil, Katrin Pahk, Jane Aus, Armin Luik, Eino Reinapu, Ullo-Ragnar Telliskivi

Kostüümiala Ivika Jõesaar, Liisi Ess, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ivi Vels Mairit Joonas, Ljubov Guzun, Luule Luht, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Riin Palumets, Irina Medvedeva, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Elli Nöps, Anneli Vassar, Heli Kruuse, Olga Vilgats, Marit Reinmets, Natalja Malinen, Juta Reben, Mati Laas, Toomas Vihermäe, Malle Värno, Henn Laidvee

Riieturid Kai Vahter, Maris Plado, Kertu Lepasaar

Grimm ja soengud Mare Kuul, Olga Belokon, Janika Kolju, Reet Laur, Sandra Rätsep-Kirss, Kelly Kullerkupp

Rekvisiitorid Liina Martoja, Kaie Uustal

Valgusala Imbi Mälk, Raul Telliskivi, Andres Sarv, Taivo Pöder

Helimeister Toivo Tenno

Videomeistrid Martin Salundi, Juho Porila, Andreas Kangur

Tõlked Luisa Tölkebüroo

Kavalehe fotod Gabriela Liivamägi, Juri Seredenko

Kavalehe teostus Andra Seepter, Katrin Kelpman, Kai Rohejärv

ADAPTED BY KATRIN PÄRN

DIRECTED BY KATRIN PÄRN, JANEK SAVOLAINEN

CHOREOGRAPHER, VIDEO AND MUSIC DESIGNER JANEK SAVOLAINEN

DESIGNER LIINA UNT (ENDLA THEATRE)

LIGHTING DESIGNER IMBI MÄLK

VIDEO ART ARGO VALDMAA (ENDLA THEATRE)

STAGE MANAGER MAARJA LIBA

MUSIC BY ELLIOT GOLDENTHAL, ALFRED SCHNITTKE, PYOTR TCHAIKOVSKY,

HOWARD SHORE, HECTOR BERLIOZ, IGOR STRAVINSKY ET AL.

CAST JÜRI LUMISTE, KATRIN PÄRN, RAGNE PEKAREV, HELGUR ROSENTHAL,

MARIA ENGEL, JANEK JOOST, AIVAR KALLASTE AND

THE VANEMUINE BALLET TROUPE

SPECIAL THANKS ALAIN DIVOUX

PREMIERE ON MARCH 7 2015 AT THE VANEMUINE SMALL BUILDING

The Master and Margarita is a novel by Mikhail Bulgakov, written between 1928 and 1940, but unpublished in book form until 1967. The story concerns a visit by the Devil to the fervently atheistic Soviet Union. Many critics consider it to be one of the best novels of the 20th century, as well as the foremost of Soviet satires. In part, it is an outcry against a suffocatingly bureaucratic social order.

Bulgakov died in 1940 thinking his work would never be published. His half-written manuscript was completed by his wife, the prototype for Margarita, Yelena Bulgakova. No master is truly the Master without his Margarita...

A classical work can be an endless source of possibilities that are interpreted, discovered, improvised, viewed, treated, compared, fantasised, assembled, hero-worshipped, analysed and synthesised by anyone who wishes to do so. No single version of The Master and Margarita has said everything there is to say, and it is always good if the audience is familiar with the book. The material has generated a sense of deference and interest not only in directors, but also audiences, which is what explains the action that takes place on stage: a symbiosis of dance and drama, mystery and love, magic, a multiplicity of boundaries and hyperactivity, decorated with video and lighting – alas, rather a visual production.

The Master and Margarita is a multi-layered and complicated piece of writing. In addition to the obvious, there are many secret and imperceptible passages and corridors. Hidden symbols, clear references and quaint connections. Direct and indirect parallels. It seems almost impossible to encompass it all in a synopsis or summary. At any rate it would not clarify anything. Everyone has one's own receptors which help to disclose precisely the things necessary or exciting for that person. Or else, do not help, for that matter.

We have made the story slightly more complicated – or maybe, simpler, instead, as we have, while trying to convey the grotesqueness and playfulness of the scenes painted by Bulgakov, experimented by mixing dance and words in the manner that requires continuous adaptation on behalf of the audience. Abstract thinking, a sense of humour and an ability to adjust. The humans' translating apparatus for explaining the word differs from that used to explain movement. Or image or sound. It seems interesting whether such a method makes the already complicated material even more obscure or whether it captures all of the senses and opens up the channels which suddenly and magically make the "main feature of this opus completely clear".

In brief, one day the Devil comes to Moscow. As a matter of fact, the Devil might come wherever. To that far more distant and forgotten state. Here. He finds a land and a nation that believes in nothing, but human vigour. And as these are people, it may indeed truly happen whenever and wherever as – as the Devil says looking at the Muscovites – "they're simply ordinary, ordinary people." People are still the same everywhere. Everywhere. In Moscow, Jerusalem, Tartu, Salzburg... This is also the reason why this novel never gets old. The reason it does not become ill-suited. The reason why it is worthwhile to think about oneself, as well, while reading it. There is the Master, persecuted and outcast, for having written a book on a forbidden and uncomfortable topic. A woman who loves the writer and his novel and whose love will change the lives of both of them. The authorities who tail, interrogate and arrest. And there are many ordinary people with their ordinary doings. There are talebearers, traitors, liars, law-abiding citizens, good people, clement people, rascals, back-seat drivers, hedonists, cravens and cowards. And the Devil's entourage that harasses and teases ordinary people and helps those who are bold and that dare to love and suffer and fight for their love.

Katrin Pärn, Director

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:
SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAE2X /
SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X
Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot,
Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

Aasta toetaja

Suvekontserdi peatoetaja

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tartus

KULTUURIMINISTEERIUM

RÕÕM ELAMUSTEST

TALLINKIL ON SUUR RÕÕM OLLA
TEATER VANEMUISE SUURTOETAJA

kinema

25 aastat ustekunsti

kinema.eu

kia.autospirit.ee

Kinema
avab ukse
teatrielamusele!

Tugeva karakteriga Kia Ceed perekond

SPORTAGE

The Power to Surprise

Kia Ceed repertuaaris on kõik tugevad karakterid ning varustatud kaasaegse mugavus- ja turvastandarditele kohase varustusega.

autospirit

Autospirit Tartu Ringtee 82 | tel 734 1126, tartu@autospirit.ee

Lisaks rikkalikule varustusele annab Kia kaasa kindlustatud kvaliteedi, autotööstuse juhtiva 7-aastase garantii, mis on välja teenitud karmile kontrollile alluvate usaldusväärse ja vastupidavuse testide tulemusena. Auto Bilt küsitluste järgi on mitmel aastal järjest Kia olnud nii kliendirahulolu, usaldusväärse kui pikaajalise kvaliteeditaseme osas kõrgeimal positsioonil Euroopa turu 20 juhtiva autotootja seas.

vanemuine.ee